

Wykaz skrótów	15
Wprowadzenie	17
1. Sformułowanie problemu: Egzystencja ludzka – egzystencją eschatologiczną	17
2. Płaszczyzny badań	25
2.1. Związek antropologii z eschatologią	25
2.2. Paradygmat osoby	36
3. Wyjaśnienie pojęć i terminów	46
3.1. Integralność. Modele nieintegralne	46
3.2. Reinterpretacja dogmatu	52
3.3. Osoba jako „locus eschatologicus”	58
4. Metoda, układ pracy, charakterystyka rozdziałów	59

Część I

Historyczny kontekst nauki o integralności osoby ludzkiej

Rozdział 1. Biblijne podstawy nauki o integralności osoby ludzkiej	64
1.1. Dialog z Bogiem konstituuje osobę ludzką integralną	64
1.2. Integralna osoba ludzka rzeczywistością wielowymiarową	67
1.3. Osoba ludzka integralna „sakramentem” Boga w świecie	71
1.4. Podsumowanie. Wnioski	74
Rozdział 2. Kształtowanie się koncepcji integralnej osoby ludzkiej w nauczaniu Ojców Kościoła i pisarzy chrześcijańskich	76
2.1. Integralność w strukturze bytowej	76
2.2. Integralność osoby zawarta w jej relacji do Boga	79
2.3. Podsumowanie. Wnioski	82
Rozdział 3. Integralność osoby ludzkiej w świetle Magisterium Kościoła	84
3.1. Przed Soborem Watykańskim II	84
3.2. Sobór Watykański II	87
3.3. Po Soborze Watykańskim II	91
3.4. Podsumowanie. Wnioski	93

Rozdział 1. Osoba rozumiana w warstwie substancjalnej (hypóstasis)	96
1.1. Modele nieintegralne	96
1.1.1. Ujęcie protestanckie	96
1.1.1.a. W aspekcie filozoficznym	98
1.1.1.b. W aspekcie teologicznym	102
1.1.2. Ujęcie prawosławne	105
1.1.2.a. W aspekcie filozoficznym	108
1.1.2.b. W aspekcie teologicznym	113
1.2. Model integralny (ujęcie katolickie)	118
1.2.1. Uzasadnienie integralności osoby ludzkiej na płaszczyźnie filozoficznej ..	121
1.2.1.a. Integralność na płaszczyźnie „istnienie–istota”	124
1.2.1.b. Integralność na płaszczyźnie relacji „akt–możliwość”	126
1.2.1.c. Integralność na płaszczyźnie relacji „materia–forma”	128
1.2.2. Uzasadnienie integralności osoby ludzkiej na płaszczyźnie teologicznej ..	130
1.2.2.a. Osoba ludzka jako struktura cielesno-duchowa	130
1.2.2.b. Uszczegółowienie: integralność na płaszczyźnie „dusza–ciało”	133
1.2.2.c. Osoba ludzka jako byt w łasce	142
1.3. Podsumowanie. Wnioski	148
Rozdział 2. Osoba rozumiana na płaszczyźnie właściwości wewnętrznych (prosopton)	151
2.1. Modele nieintegralne	151
2.1.1. Ujęcie protestanckie	151
2.1.1.a. W aspekcie filozoficznym	151
2.1.1.b. W aspekcie teologicznym	154
2.1.2. Ujęcie prawosławne	155
2.1.2.a. W aspekcie filozoficznym	155
2.1.2.b. W aspekcie teologicznym	160
2.2. Model integralny (ujęcie katolickie)	165
2.2.1. Osoba ludzka jako podmiot świadomy. Integralność obecna w doświadczeniu siebie	165
2.2.2. Jednostkowość i indywidualność	173
2.2.3. Osobowość	174
2.2.4. Doświadczenie integralności w przeżyciu religijnym	177
2.2.5. Doświadczenie integralności na płaszczyźnie działania osoby ludzkiej	179

2.2.6. Integralność obecna w podstawowych wymiarach bytowania osoby ludzkiej	182
2.2.6.a. Integralność aktualizująca się w wolności	182
2.2.6.b. Integralność obecna w dążeniu do poznania i zdobywania wartości, w tworzeniu kultury, w obdarowywaniu miłością	186
2.2.6.c. Integralność osoby ludzkiej w czasowo-przestrzennym i historycznym wymiarze istnienia	191
2.3. Podsumowanie. Wnioski	197
Rozdział 3. Osoba jako byt w relacji	199
3.1. Modele nieintegralne	201
3.1.1. Ujęcie protestanckie	201
3.1.1.a. W aspekcie filozoficznym	201
3.1.1.b. W aspekcie teologicznym	203
3.1.2. Ujęcie prawosławne	205
3.1.2.a. W aspekcie filozoficznym	205
3.1.2.b. W aspekcie teologicznym	208
3.2. Model integralny (ujęcie katolickie)	213
3.2.1. Relacja „Ja” – Bóg	213
3.2.2. Relacja „Ja” – inne „Ja”	221
3.2.3. Relacja „Ja” – „My”	225
3.2.4. relacja „Ja” – świat	235
3.3. Podsumowanie. Wnioski	238

Część III

Zastosowanie nauki o integralności osoby ludzkiej w tworzeniu eschatologii personalistycznej

Rozdział 1. Eschatologia esencjalna	245
1.1. Modele nieintegralne	245
1.1.a. Ujęcie protestanckie	245
1.1.b. Ujęcie prawosławne	250
1.2. Model integralny (ujęcie katolickie)	259
1.2.1 Rzeczywistość śmierci	260
1.2.1.a. Śmierć jako wydarzenie najbardziej własne i osobiste osoby	260
1.2.1.b. Śmierć jako rzeczywistość sakramentalna	263
1.2.1.c. Śmierć jako finalny moment ludzkiej egzystencji	265
1.2.1.d. Śmierć jako początek eschatycznej przemiany esencjalnej	267
1.2.2. Istota eschatycznej przemiany esencjalnej	269

1.2.2.a. Czyściec – odkrycie miłości, która rodzi nadzieję	270
1.2.2.b. Czyściec – wejście w krąg Bożego miłosierdzia	272
1.2.2.c. Czyściec jako wewnętrzny proces dochodzenia do pełni ludzkiego „Ja”	274
1.2.2.d. Społeczny wymiar czyścica	276
1.2.3. Eschatyczny stan finalny osoby ludzkiej.....	277
1.2.3.a. Egzystencja spełniona – niebo	280
1.2.3.b. Egzystencja zaprzeczona – piekło	285
1.2.3.c. Spotkanie z Miłością Miłosierną źródłem nadziei na ostateczne ocalenie	291
1.3. Podsumowanie. Wnioski	297
Rozdział 2. Eschatologia prozopociczna	300
2.1. Modele nieintegralne.....	301
2.1.a. Ujęcie protestanckie	301
2.1.b. Ujęcie prawosławne.....	304
2.2. Model integralny (ujęcie katolickie)	307
2.2.1. Rzeczywistość śmierci jako akt w pełni osobowy.....	307
2.2.2. Istnienie po śmierci – tożsamość osobowa	311
2.2.3. Istnienie po śmierci – historia spełniona.....	323
2.2.4. Przejawy życia osobowego po śmierci	328
2.2.4.a. Poznanie.....	328
2.2.4.b. Miłość	331
2.2.4.c. Wolność.....	332
2.2.4.d. Działanie.....	335
2.3. Podsumowanie. Wnioski	337
Rozdział 3. Eschatologia relacyjna	339
3.1. Modele nieintegralne.....	340
3.1.a. Ujęcie protestanckie	340
3.1.b. Ujęcie prawosławne.....	343
3.2. Model integralny (ujęcie katolickie)	347
3.2.1. Relacje eschatyczne w osobie ludzkiej	347
3.2.1.a. Immanencja – transcendencja.....	347
3.2.1.b. Osoba ludzka – „miejscem” spotkania czasu i wieczności	353
3.2.2. Relacja eschatyczna: „Ja” – Bóg	362
3.2.2.a. Trójjedyny Bóg absolutną przyszłością osoby ludzkiej.....	362
3.2.2.b. Spotkanie z Bogiem, które staje się sądem	368
3.2.2.c. Paruzja jako początek eschatycznej pełni egzystencjalnej	379

3.2.3. Relacja eschatyczna „Ja” – inne „Ja”. Trwałość międzyosobowych relacji.....	383
3.2.4. Relacja eschatyczna „Ja” – „My”. Communio sanctorum.....	386
3.2.5. Relacja eschatyczna „Ja” – świat.....	390
3.3. Podsumowanie. Wnioski.....	393
Rozdział 4. Sposoby prezentacji eschatologii w duchu personalistycznym.	
Wnioski i postulaty.....	395
4.1. Rzeczywistość eschatyczna w aspekcie ludzkiej egzystencji historycznej	395
4.2. Eschatologia jako teologia Bożego miłosierdzia	397
4.3. Eschatologia jako proces historiozbawczy	401
4.4. Wydarzenia ostateczne jako spełnienie Bożej obietnicy.....	403
4.5. Eschatologia jako konkretyzacja ludzkiej nadziei	404
Zakończenie.....	410
Bibliografia	414
Summary	433